

IES DE BRIÓN

CONTIDOS MÍNIMOS

2º DE ESO

EDUCACIÓN PARA A CIDADANÍA

4º DE ESO

EDUCACIÓN ÉTICO-CÍVICA

1º DE BACHARELATO

FILOSOFÍA E CIDADANÍA

2º DE BACHARELATO

HISTORIA DA FILOSOFÍA

DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA

22 de setembro de 2013

Índice de contenido

<u>1 EDUCACIÓN PARA A CIDADANÍA DE 2º DE ESO.....</u>	<u>2</u>
<u>2 EDUCACIÓN ÉTICO CÍVICA DE CUARTO DE ESO.....</u>	<u>4</u>
<u>3 FILOSOFÍA E CIDADANÍA.....</u>	<u>6</u>
<u>4 HISTORIA DA FILOSOFÍA.....</u>	<u>9</u>

1 EDUCACIÓN PARA A CIDADANÍA DE 2º DE ESO

PRIMEIRO TRIMESTRE

Bloque I.

Unidade 1: Persoa e entorno

- A idea de persoa.
- A identidade persoal.
- A autonomía.
- A relación cos demais.
- A familia: tipos de familia.
- As relacións interpersoais.
- O centro educativo.
- A convivencia no centro.

Unidade 2: Barrios, pobos e cidades

- A convivencia social.
- A comunidade de veciños.
- Barrios, pobos e cidades.
- O concepto de cidadanía.
 1. Historia da cidadanía.
 2. Definición de cidadanía.
 3. Os tipos de cidadanía.
- A educación vial.
- Fronte á desigualdade.
- Consumo racional e responsable.

SEGUNDO TRIMESTRE

Bloque II.

Unidade 1: Sociedades democráticas

- A democracia.
 1. Os Estados democráticos.
 2. Historia da democracia.
 3. Os Principios democráticos.
- A democracia en España.
 1. O Estado español.
 2. As Comunidades Autónomas.
 3. A Facenda Pública.
 4. A Protección Civil.
 5. A Seguridade Social.
- A Unión Europea.
 1. Historia da Unión.
 2. As Institucións da Unión.

Unidade 2: Os dereitos humanos

- Os Dereitos Humanos.
- Historia dos Dereitos Humanos.
- Declaración Universal de Dereitos.
- Os Dereitos das Mulleres.
- Os Dereitos dos Nenos.
- A violación dos Dereitos Humanos.
 1. Dereitos dos refuxiados.

- 2. Dereitos dos indíxenas.
- A loita polos Dereitos Humanos.
 - 1. Alto comisionado de Nacións Unidas.

TERCEIRO TRIMESTRE

Bloque III.

Unidade 1: A loita contra o subdesenvolvemento e a globalización

- O mundo global.
 - 1. A idea de globalización.
 - 2. A globalización a debate.
- As diferenzas entre o Norte e o Sur.
 - 1. O consumismo do Norte.
 - 2. A pobreza do Sur.
- Os desafíos pendentes.
 - 1. A débeda externa.
 - 2. A corrupción dos gobernos.
 - 3. O gasto militar.
 - 4. O comercio desigual.
- Os problemas ambientais.
 - 1. A agresión á Terra.
 - 2. Cara a unha sociedade sostible

Unidade 2: Conflitos no mundo actual

- As ameazas do noso mundo.
 - 1. Os conflitos armados.
 - 2. As epidemias.
 - 3. A destrución do medio.
- Os organismos para a paz.
 - 1. As Nacións Unidas.
- Os organismos para o benestar.
 - 1. Os programas para o desenvolvemento.
 - 2. O labor das ONG.
- Cara a un mundo mellor.
 - 1. Accións individuais.
 - 2. Accións colectivas.

2 EDUCACIÓN ÉTICO CÍVICA DE CUARTO DE ESO

PRIMEIRO TRIMESTRE

Bloque I.

Unidade 1: A identidade persoal

- Introducción
 1. A filosofía moral.
- A acción.
 1. Tipos de accións.
 2. A acción humana.
- A liberdade.
- A responsabilidade.
- A persoa.
 1. A idea de persoa.
 2. Dimensións da persoa.
 3. O proceso de socialización.
- A identidade persoal.
 1. Somos afectivos.
 2. Somos racionais.
 3. Somos sociais.

Unidade 2: O comportamento moral e a convivencia social

- Os saberes prácticos.
- Os materiais morais.
 1. Os valores
- Os valores morais.
- As normas.
 1. As normas morais.
- Autonomía e heteronomía.
 1. O desenvolvemento moral no neno.
 2. O proceso de maduración moral.
- Valores e actitudes.
- Dignidade e dereitos.

SEGUNDO TRIMESTRE

Bloque II.

Unidade 1: As teorías éticas

- Que é unha teoría ética?
- As éticas materiais ou dos fins.
 1. O intelectualismo de Sócrates.
 2. O eudemonismo de Aristóteles.
 3. O hedonismo de Epicuro.
 4. O emotivismo de David Hume.
 5. O utilitarismo de John Stuart Mill.
- As éticas formais ou do deber.
 1. O estoicismo de Zenón.
 2. O iusnaturalismo de Tomás Aquino.
 3. O formalismo de Immanuel Kant.
 4. O existencialismo de Jean-Paul Sartre.
 5. A dialóxica de Jürgen Habermas.

Unidade 2: Os dereitos humanos

A) Contidos

- Os Dereitos Humanos.
- Historia dos Dereitos Humanos.
- Declaración Universal de Dereitos.
- Os Dereitos das Mulleres.
- Os Dereitos dos Nenos.
- A violación dos Dereitos Humanos.
 1. Dereitos dos refuxiados.
 2. Dereitos dos indíxenas.
- A loita polos Dereitos Humanos.
 1. Alto comisionado de Nacións Unidas.

TERCEIRO TRIMESTRE

Bloque III.

Unidade 1: Democracia e participación

- A sociedade e as súas normas.
- A autoridade política.
 1. Legalidade fronte a lexitimidade.
 2. Tres formas de lexitimidade.
- A convivencia social.
 1. Distintos tipos de sociedade.
 2. Rol social e status social.
- A convivencia política.
 1. Características do Estado.
 2. As sociedades con Estado.
- O sistema democrático.
 1. Historia da democracia.
 2. Funcionamento da democracia.
 3. O Estado Social de Dereito.

Unidade 2: A noción de cidadanía

- Historia da cidadanía.
- A idea de cidadanía.
- Os distintos tipos de cidadanía.
 1. A cidadanía política
 2. A cidadanía social.
 3. A cidadanía económica.
 4. A cidadanía civil.
 5. A cidadanía intercultural.
 6. A cidadanía cosmopolita.
- Teoría e práctica da cidadanía.
 1. Cidadanía, democracia e DDHH.
 2. A ética dos cidadáns.
 3. Os retos da cidadanía.

3 FILOSOFÍA E CIDADANÍA

PRIMEIRO TRIMESTRE

1. O saber filosófico

- a) O ámbito do saber: fontes do saber e formas de saber.
- b) Filosofía, ciencia e outros modos de saber.
- c) A orixe da filosofía. O coñecemento mitolóxico. O paso do mito ao logos.
- d) Especificidade do saber filosófico. Definición e caracterización da filosofía. Distinción filosofía e ciencia. Distinción filosofía e relixión. As ramas da filosofía.
- e) Características do saber filosófico.
- f) Os métodos filosóficos.
- g) A filosofía e a súa historia. Grandes períodos da filosofía. A contribución da muller á filosofía.

2. O saber científico

- a) A orixe do coñecemento científico.
- b) Clasificación das ciencias.
- c) O método das ciencias
 - Ciencias formais.
 - Ciencias naturais.
 - Ciencias sociais.
- d) A dimensión social da ciencia. A institucionalización da ciencia. A tecnociencia e as súas repercusións.

3. A racionalidade teórica: verdade e realidade

- a) O ámbito de racionalidade teórica.
- b) O mundo perceptual dos seres humanos..
- c) O mundo conceptual dos seres humanos.
- d) En que consiste o coñecemento.
- e) A posibilidade do coñecemento.
- f) Modelos explicativos do coñecemento.
- g) Que entendemos por verdade?
- h) Criterios de verdade.
- i) Teorías da verdade.
- j) A pregunta sobre a realidade

4. Lóxica formal e lóxica informal

- a) O home como animal simbólico.
- b) A linguaxe humana.
- a) A lóxica formal. Repaso histórico. Tipos de lóxica formal. A linguaxe da lóxica.
- b) A lóxica de enunciados. Os enunciados. Os símbolos da lóxica de enunciados. Comprobación da validez dos razoamentos.
- c) Paradoxos, aporías e antinomías
- d) A lóxica informal. Obxecto de estudo da lóxica informal. Falacias informais e falsos argumentos.

SEGUNDO TRIMESTRE

5. Dimensión biolóxica, cultural e persoal

- a) Evolución. Explicacións preevolucionistas. Explicacións evolucionistas. A evolución no ser humano. A hominización. A linguaxe e a capacidade simbólica.

- b) Cultura. A cultura como factor humanizador. Contidos fundamentais da cultura humana. Diversidade cultural. A polémica sobre a posmodernidade. A dinámica da cultura. Tensión natureza-cultura.
 - c) A persoa. Aproximación á noción de persoa. Trazos da persoa.
- 6. O estudo psicolóxico do ser humano**
- a) A vida psíquica. Natureza da mente. Consciente e inconsciente. Estados e procesos mentais.
 - b) Bases biolóxicas do psiquismo humano. O sistema nervioso. O cerebro.
 - c) Concepcións filosóficas sobre o ser humano. O dualismo. O monismo. Máis alá do dualismo e do monismo.
 - d) A conduta humana. Conduta herdada ou conduta aprendida. A motivación. Trazos esenciais da conduta humana.
- 7. Dimensión social: individuo e sociedade**
- a) A sociabilidade do ser humano. Fundamentos biolóxicos da sociabilidade. Cooperación e agresividade. Harmonía e desharmonía social.
 - b) O proceso de socialización. Definición de socialización. Mecanismos. Axentes da socialización. Repercusións.
 - c) Relacións individuo-sociedade. Definición de conceptos. Valoración da relación. Tensións na relación individuo-sociedade. Harmonía na relación individuo-sociedade.
- 8. A acción: liberdade e responsabilidade**
- a) A acción humana. Aproximación á noción de acción. Especificidade da acción humana. Acción individual e acción colectiva. Acción motivada. Acción intencional.
 - b) A liberdade. Aproximación á noción de liberdade. O determinismo ou a ausencia de liberdade. O indeterminismo ou a existencia de liberdade.
 - c) A responsabilidade. Definición e problema da responsabilidade. Delimitación do alcance da responsabilidade.
- 9. A acción moral e as teorías éticas**
- a) A moral. Da acción libre á acción moral. Definición de moral. As normas morais. Os valores.
 - b) A ética. Da moral á ética. Fundamentación da ética.
 - c) Principais teorías éticas. Intelectualismo moral. Eudemonismo. Hedonismo. Estoicismo. Iusnaturalismo ético. Formalismo. Emotivismo. Utilitarismo. Ética discursiva.
 - d) Problemas éticos actuais. Moralidade e legalidade. Problemas ecolóxicos. Cuestións de bioética. A globalización. Tensión felicidade-xustiza.

TERCEIRO TRIMESTRE

10. A organización social

- a) O sistema social. A sociedade como sistema. Evolución histórica dos sistemas sociais.
- b) A orde social. Concepto de estrutura social. Os grupos sociais. As posicións sociais. As normas sociais. As institucións. A cohesión social.
- c) Cambio social. Transformación social. Tipos de cambio social. Factores de cambio social.

11. Orixe e lexitimidade do poder político

- a) Principais teorías sobre o Estado. O poder político. O Estado. Teorías sobre a orixe do Estado. Formas do Estado.

- b)* A lexitimación do Estado. Concepto de lexitimación. Formas de lexitimación. A democracia.
- c)* O Dereito. Concepto de Dereito. As leis. Legalidade e lexitimidade.
- d)* A xustiza. Concepto de xustiza. A lexitimidade das leis.

12. Democracia e cidadanía

- a)* A democracia. Tipos de democracia. Criterios democráticos. Riscos en democracia.
- b)* Cidadanía. Orixe e evolución do termo. Fundamentación filosófica.
- c)* Os dereitos humanos. Características e tipos. Os dereitos da muller e do neno. Atentados contra os dereitos humanos. Os dereitos "en serio".
- d)* Os retos da cidadanía. Pacifismo. Ecoloxismo. Igualdade de oportunidades. Consumo responsable. Exceso de información.

4 HISTORIA DA FILOSOFÍA.

Dada a extensión do programa de Historia da Filosofía e a brevidade do curso académico, tentaremos axustar o mínimos esixibles da materia, a aqueles contidos que esixe a proba de acceso á Universidade na Comunidade de Galicia. Estes contidos mínimo serán a referencia para os diferentes exames, ordinarios e extraordinarios, aínda que o conxunto do traballo do curso se referirá á totalidade dos contidos da materia.

1. FILOSOFÍA ANTIGA

1.1. UNIDADE 1: OS COMEZOS DA FILOSOFÍA: SÓCRATES E PLATÓN

- a) A formación da polis grega.
- b) Antecedentes presocráticos: Heráclito, Parménides e Anaxágoras.
- c) Os sofistas e Sócrates.
- d) A teoría platónica das ideas:
- e) Mundo sensible e mundo intelixible.
- f) Graos de coñecemento.
- g) La concepción política de Platón:
- h) Antropoloxía platónica
- i) Vinculación da alma á cidade.

1.2. UNIDADE 2: A FILOSOFÍA ARISTOTÉLICA

- a) Crítica da doutrina platónica.
- b) O proceso de abstracción fronte ao acceso dialéctico ás ideas de corte platónico.
- c) O tránsito cara o mundo helenístico.
- d) A teoría hylemórfica no seo da physis:
- e) A kinesis ou cambio. Os principios do cambio.
- f) A teoría causal.
- g) Xerarquía de seres e modos de ser.
- h) O motor inmóbil.
- i) A idea de cidadán en Aristóteles:
- j) A ética aristotélica: ethos e praxe, o concepto de areté.
- k) A idea de polis e a condición de cidadán.

2. UNIDADE 3: A FILOSOFÍA MEDIEVAL E RENACENTISTA

2.1. Agostiño de Hipona:

- a) Helenismo: Filosofía e cristianismo.
- b) As novas ideas fronte ao mundo grego.

2.2. Tomé de Aquino:

- a) A noción de Escolástica e o nacemento da Universidade.
- b) A recepción de Aristóteles. Averroes e o averroísmo latino.
- c) problema entre razón e fe en Santo Agostiño e en San Tomé.
- d) Lei divina, lei natural e lei positiva en San Tomé.

3. UNIDADE 4: A FILOSOFÍA MODERNA:

3.1. O RACIONALISMO

- a) Renacemento e Reforma.
- b) A vinculación do empirismo e o racionalismo ca revolución científica.
- c) O problema do método: a idea de substancia en Descartes e o problema da veracidade divina.

3.2. O EMPIRISMO

- a) Fenomenalismo e causalidade en Hume.

- b) A idea de “estado de natureza” como fundamento ideolóxico do novo estado burgués: a teoría do contrato social en Locke.

3.3.A FILOSOFÍA ILUSTRADA: KANT

- a) Factores políticos, sociais e culturais que no século XVIII conducen á Ilustración.
- b) As novas ideas: progreso, educación ou iluminación, humanidade, civilización, natureza.
- c) Características da razón ilustrada.
- d) A idea kantiana de Ilustración.
- e) A síntese entre racionalismo e empirismo en Kant.
- f) O formalismo moral.

4. FILOSOFÍA CONTEMPORÁ

4.1.A CRÍTICA DO CAPITALISMO: MARX

- a) As influencias do socialismo utópico, da esquerda hegeliana e da Economía política.
- b) Revolución industrial e movemento obreiro.
- c) O nacemento das ciencias sociais.
- d) O concepto de alienación.
- e) A análise da mercancía e o concepto de plusvalía.
- f) O materialismo histórico.

4.2.NIETZSCHE OU A CRISE DA RAZÓN ILUSTRADA

- a) Un novo marco científico: evolucionismo e positivismo.
- b) A herdanza da Ilustración.
- c) O método xenealóxico.
- d) Crítica da cultura occidental: O nihilismo.
- e) A vontade de poder e o Superhome